

Suve lõpp SETOMAAL

02.-03.09.2023 (2 päeva)

Eesti kõige kagupoolsemas nurgakeses asub eripärane seto keele- ja kultuurisaareke, mis ulatub üle Eesti-Vene kontrolljoone ka Venemaale. Kagu-Eesti varasematele ja uuematele asukatele avaldasid kultuuriliselt tugevaid mõjutusi juba ammu Setomaa aladele asunud venelased. Setodel on peale keele veel oma kombed, tavad, rahvalaulud, rõivad. Setode elus on tähtsal kohal muusikategemine ja külapeokultuur. 2009 aastal kanti seto laulutraditsioon UNESCO vaimse kultuuripärandi nimekirja.

1. päev Väljasõit kl 07.30 Tallinnast Vene Kultuurikeskuse eest (Mere pst 5), kl 9.15 Puhu risti bussipeatus ja Tartust kl 10.00 Lõunakeskuse juurest Sophia hotelli eest. Setomaa alguspunktiks on **Võõpsu**, kust leiame ka Setomaale nii iseloomuliku tsässoni - väikese 1709 aastal ehitatud pühakoja. Edasi sõites jõuame **Värskasse**, mille kohta võib öelda, et see on Setomaa *city*. Külastame Eesti Apostlik-Õigeusu kirikut ja seda ümbritsevat kalmistut, kuhu on maetud paljud Setomaale olulised kultuuritegelased, näiteks lauluema Anne Vabarna ja luuletaja Paul Haavaoks. Loodus on kinkinud Setomaale palju, muuhulgas ka raviomadustega muda ning mineraalvee. Mineraalvett – „Väraska originaali“ villitakse Verhulitsa külas. Örsava järve kaldal asuv juugendstiilis kindral Nikolai Reegi suveresidents on kahtlemata Põhjalaagri arhitektuuripärl, mis on taastatud võimalikult originaalilähedaselt. Alates 2020 aasta juunist tegutseb majas **Väraska külustuskeskus**. Keskuse ekspositsioon annab teadmisi 1920ndatel aastatel siia rajatud Petseri Põhjalaagrist, Vabadussõja sündmustest ning ravimuda ja mineraalvee kasutamisest siinses kuurortpiirkonnas. **Lõunasöök Tsaimajas** (*ettetellimisel, lisatasu eest*). Külastame **Väraska Talumuuseumi**. Kõigepealt tutvume 19 sajandi lõpu ja 20 sajandi alguse taluarhitektuuri, vanade tööriistade ja rikkaliku käsitööga. Muuseumis on ka koduloomad. Värskast Saatse poole edasi sõites jääb meie teele „Saatse saabas“. See on praegu Vene Föderatsiooni kontrolli all olev ala, mis moodustab Setomaad poolitava Eesti-Vene piiri sisse justkui poolsaare, mida vastavalt riikide vahelisele kokkuleppele on võimalik läbida ainult mootorsõidukiga. Setode jumal on Peko. Sõidame Kolossova külla **Peko Jumalamäele**, mis on iidne pühapaik. Pärimuse kohaselt võtab selles kohas Jumal taevasse minevad hinged oma vankri peale. Igas talus oli oma Peko 0,5 meetri kõrgune puunukk, näos silmad, suu, hiljem tehti pealaele augukesi küünalde jaoks. Pekot hoiti seal, kus perel kõige rohkem abi läks vaja - kas laudas, aidas... Mäel on uhke Peko kuju, mille valmistas kohalik skulptor Renaldo Veeber. Peko kuju jalamile pannakse ohvriande, käiakse enne suuremaid ettevõtmisi õnne ja edenemist soovimas. Peko Jumalamägi on positiivse energiaga paik, seega sobib hästi oma akude laadimiseks. Vahtraoru talus alustas tööd 2010 aastal **Vana Jüri Seebikoda**, mis on teadaolevalt ajaloos esimene seebikoda Setomaal. Siin valmistatakse ökoloogiliselt puhtaid käsitööseepi. Täna on välja töötatud 40 erinevat seepi. Teeme mõned seebiostud. **Väraska sanatoorium** on aga üks väheseid kohti Euroopas, kus mineraalvett mitte ainult joogiks, vaid ka spaas kasutatakse. Siin saab proovida Väraska Mahedat või Väraska Kanget. Öömaja Väraska Sanatooriumis (2-sed toad). Soovijatele **õhtusöök** (*ettetellimisel, lisatasu eest*). Ja nüüd on aeg **lõögastuda veekeskuses** ja saunades (*lisatasu eest*).

2. päev Hommikusöök. Üle Piusa jõe sõites tuleb peagi vastu üks National Geographicu kollase aknaga tähistatud vaatamistväärne paik - vana seto küla **Obinitsa**. Tutvume külaga, kust leiab tsaariaegse ja 1952. aastal valminud kirikuhoone. Obinitsa kalmistule on järjepanu maetud vähemalt 1500 aastat. Vanimad on surnuaia lääneosas paiknevad kääpad. Kalmistul puhkab tuntud seto lauluema Hilana Taarka. Läheme külla **Kauksi Üllele ja Riitsaar Evarile Seto ateljee-galeriisse**. Kes tunneks veel sügavamalt seto hinge ja oskaks veel paremini kõnelda seto elust ja ilust!? Pererahvas tutvustab oma viimase aja loomingut, mille sõnad on Ülle seatud, viisid ja pildid Evari loodud. Saame kuulda ka Ülle ja Evari loodud laule nende endi esituses. Obinitsa orus asuva paisjärve kõrgel kaldal asub **Seto lauluema** graniidist kuju. See on mälestusmärk kõikidele Setomaa lauluemadele. 1986 aastal valminud kolme meetri kõrguse kuju ümber on maakivid mälestustahvlitega kuulsamatele siinkandi rahvalaulukutele. Jõuame Vastseliinasse. **Lõunasöök** linnuse kõrtsis (*ettetellimisel, lisatasu eest*). Seejärel tutvume järjekordse kollase aknaga tähistatud paigaga - **Vastseliina piiskopilinnusega**, kus ootavad avastamist 14. sajandist pärit linnusevaremed, pühakoht, Palverännumaja, väike teeliste kabel,

mõisapark, elamuskeskuse peamaja. Kivilinnus rajati 1342 aastal. Asukoht hea, sest on kolmest küljest piiratud veekoguga. Piiskopilinnus üllatab palverändureid ja turistide uuenenud linnuseõuega, kus 1353 aastal väidetavalt nähtud jumaliku ime sündimise kohale on rajatud uus välikabel. Kabeli ehitamise kõrval on linnuseõuele lisatud viitu ja infotahvleid, on korrastatud teerajad ning mööda treppi pääseb ka linnuse kagutorni. Palverännakumajas saab tutvuda erinevate keskaegsete pühapaikade ja palverännu sihtkohtadega. Nendest üks, Põhja-Euroopa kuulsaim, asus just siin, Vastseliina piiskopilinnuse Püha Risti kabelis, Valge Risti ime toimumispaigas. Sõit **Võrru**. Uudistame omapärast Võru keskväljakut, mis taastati Eesti Vabariigi 100. aastapäevaks. Selle eripäraks on modernne lahendus ja mobiilsus, mis võimaldab linnal endal edaspidi väljakut vastavalt vajadustele muuta ja kujundada. Linna lahutamatuks osaks on Katariina allee, kus on Võru linna rajaja, Katariina II pronkskuju. Vaatame ka uhket Seapere skulptuuri. Kojusõit Tartu-Puhu risti bussipetuse Tallinn.

HIND: 159 € korduvreisija soodushind / 169 € tavahind

HINNA SEES:

- öömaja koos hommikusöögiga (2-sed toad),
- mugavustega buss,
- giid-grupijuht,
- käibemaks.

LISATASU EEST (tellimine ja tasumine enne reisi):

- lõunasöök Tsaimajas 18 €
- õhtusöök Värska sanatooriumis 12 €
- lõunasöök Vastseliina linnuse kõrtsis 15 €
- ühene majutus 25 €

KAASA: ujumisriided, saunalina, plätud.

Kehtib Tensi-Reiside pakettreisileping, v.a reisi eest tasumise ja reisi annulleerimise tingimused:

- ettemaks 50% reisi maksumusest 5 päeva jooksul pärast broneeringu kinnitust ja arve saatmist;
- 35 päeva enne reisi peab olema tasutud kogu reisi maksumus;
- kuni 31 päeva enne reisi peetakse reisist loobumisel kinni büroo teenustasu 9 €;
- tühistades reisi 30-15 päeva enne reisi on tühistamistasu 50% reisi hinnast;
- tühistades reisi 14 või vähem päeva enne reisi on tühistamistasu 100% reisi hinnast.

Hind ei sisalda sissepääsupileteid muuseumidesse ja teistele tasulistele objektidele.

Mõningad hinnad, tasumine kohapeal (2022. a. andmetel, võivad muutuda sõltumata reisikorraldajast):

- Reegi maja kohaliku giidiga 8 €
- Värska talumuuseum kohaliku giidiga 8 €
- Seto ateljee-galerii ja kohtumine 5 €
- Vastseliina linnus kohaliku giidiga 13 €
- Värska veekeskus+saunad 15 €

REISIKORRALDAJA: TENSI-REISID AS

Tel 7 344 207, 7 344 208 Ülikooli 4, Tartu

Tel 6 703 333, 6 703 000 Estonia pst 5a, Tallinn

Tel 44 26 305, 44 26 300 Pärnu

E-mail: tensi@tensireisid.ee Kodulehekülj: www.tensireisid.ee

Panga rekvisiidid: TENSI-REISID AS a/a EE902200221005109167 (Swedbank)

• SOOVITAME TEHA REISITÕRKEKINDLUSTUSE, MIS GARANTEERIB REISIJALE HÜVITISE REISIST MÕJUVA TAKISTUSE TÕTTU LOOBUDES.   • REISIJA ON KOHUSTATUD TUTVUMA TENSI-REISIDE PAKETTREISILEPINGUGA!   • REISIFIRMA JÄTAB ENDALE ÕIGUSE TEHA MUUDATUSI PROGRAMMIS PAREMUSE SUUNAS.

NB! Meie reisiprogrammid on koostatud 2022. a. seisuga. Kuna uue olukorra tõttu muutuvad sihtkohtades sageli reeglid ja nõuded, siis võib juhtuda, et need ei võimalda meil enam külastada mõnda programmis märgitud paika või vaatamisväärsust. Sel juhul oleme sunnitud programmi muutma ja võimalusel pakkuma alternatiive vastavalt reisi ajal kehtivatele reeglitele, nõuetele jms. Samuti võivad muutuda nõuded sihtriiki sisenemiseks ja sealt naasmiseks.

NB! Hinnad võivad muutuda, juhul kui öömajad ja kütusetarnijad muudavad oma hindu!